

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

Nguyễn Thị Thu Hương

**ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN ĐỂ NÂNG CAO
CHẤT LƯỢNG DẠY HỌC MỘT SỐ TÁC PHẨM VĂN
CHƯƠNG TRONG CHƯƠNG TRÌNH NGỮ VĂN
LỚP 11 Ở TRƯỜNG THPT TỈNH TUYÊN QUANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Thái Nguyên, năm 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

Nguyễn Thị Thu Hương

**ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN ĐỂ NÂNG CAO
CHẤT LƯỢNG DẠY HỌC MỘT SỐ TÁC PHẨM VĂN
CHƯƠNG TRONG CHƯƠNG TRÌNH NGỮ VĂN
LỚP 11 Ở TRƯỜNG THPT TỈNH TUYÊN QUANG**

Chuyên ngành:

Lí luận và phương pháp dạy học bộ môn Văn -Tiếng Việt

Mã số: 6014.0111

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC : PGS - TS. VŨ NHO

Thái Nguyên, năm 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đề tài luận văn thạc sĩ khoa học giáo dục: “ ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN ĐỂ NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG DẠY HỌC MỘT SỐ TÁC PHẨM VĂN CHƯƠNG TRONG CHƯƠNG TRÌNH NGỮ VĂN LỚP 11 Ở TRƯỜNG THPT TỈNH TUYẾN QUANG ” là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực, đảm bảo độ chính xác cao. Các tài liệu tham khảo, trích dẫn có xuất xứ rõ ràng. Tôi hoàn toàn chịu trách nhiệm về công trình nghiên cứu của mình.

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Thu Hương

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và sâu sắc tới PGS - TS Vũ Nho, người đã tận tâm, tận tình chỉ bảo, hướng dẫn, động viên em trong suốt quá trình thực hiện luận văn Thạc sĩ này.

Em xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu, Phòng quản lí khoa học, Khoa Ngữ văn, các thầy cô giáo trong tổ Lí luận và Phương pháp dạy học Văn-Tiếng Việt trường Đại học Sư phạm Đại học Thái Nguyên - Các thầy, cô giáo ở Viện Văn học, trường Đại học Sư phạm I Hà Nội... đã quan tâm và tạo điều kiện thuận lợi cho em hoàn thành khóa học.

Xin gửi lời tri ân tới gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tôi trong thời gian học tập và nghiên cứu.

Tuyên Quang, tháng 5 năm 2015

Tác giả

Nguyễn Thị Thu Hương

DANH MỤC CÁC KÍ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT
ĐƯỢC SỬ DỤNG TRONG LUẬN VĂN

- 1. CNTT : Công nghệ thông tin
- 2. GV : Giáo viên
- 3. HS : Học sinh
- 4. SGK : Sách giáo khoa
- 5. THPT : Trung học phổ thông
- 6. TPVC : Tác phẩm văn chương
- 7. UDCNTT : Ứng dụng công nghệ thông tin.

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Lịch sử vấn đề nghiên cứu	2
3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu	4
4. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu	5
5. Phương pháp nghiên cứu	5
6. Giả thuyết khoa học.....	6
7. Đóng góp của luận văn	7
8. Bố cục của luận văn.....	7
PHẦN NỘI DUNG	8
CHƯƠNG 1 CƠ SỞ KHOA HỌC ĐỂ ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TRONG DẠY – HỌC TÁC PHẨM VĂN CHƯƠNG	8
1.1. Cơ sở lí luận	8
1.1.1. Phương pháp dạy họcĐổi mới phương pháp dạy học và phương tiện dạy học.....	8
1.1.2. Công nghệ thông tin và vai trò của công nghệ thông tin trong dạy học nói chung và trong dạy học tác phẩm văn chương nói riêng	15
1.2. Cơ sở thực tiễn	19
1.2.1. Việc ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học đối với các trường THPT trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang hiện nay	19
1.2.2. Thực trạng việc ứng dụng công nghệ thông tin trong quá trình dạy học tác phẩm văn chương ở các trường THPT trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang.....	20
1.2.3. Một số văn bản tác phẩm văn chương trong chương trình Ngữ văn (Văn bản học chính khoá – Bộ cơ bản) có thể ứng dụng công nghệ thông tin trong quá trình Dạy – Học	26
Kết luận chương một	28
CHƯƠNG 2 MỘT SỐ BIỆN PHÁP ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN KHI DẠY– HỌC TÁC PHẨM VĂN CHƯƠNG Ở TRƯỜNG THPT	29
2.1. Những căn cứ để đề xuất một số biện pháp ứng dụng công nghệ thông tin trong thực tế dạy học tác phẩm văn chương ở trường THPT	29

2.1.1. Căn cứ vào đặc trưng thể loại của tác phẩm văn chương	29
2.1.2. Căn cứ vào đặc điểm tâm lí của lứa tuổi học sinh tại tỉnh Tuyên Quang....	29
2.1.3. Căn cứ vào nhu cầu thực tế	29
2.2. Đề xuất một số biện pháp để ứng dụng công nghệ thông tin trong thực tế dạy học tác phẩm văn chương ở trường THPT	30
2.2.1. Sử dụng máy tính – Một phương tiện quan trọng của người giáo viên	30
2.2.2. Tạo các slide để trình chiếu	50
Kết luận chương hai	62
CHƯƠNG 3 THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	63
3.1. Một số vấn đề về đối tượng, địa bàn thực nghiệm	63
3.1.1. Mục đích thực nghiệm	63
3.1.2. Nội dung; Yêu cầu thực nghiệm	63
3.1.3. Đối tượng và thời gian thực nghiệm	65
3.2. Tiến trình và kết quả thực nghiệm	66
3.2.1. Tiến trình thực nghiệm	66
3.2.2. Kết quả thực nghiệm	87
3.3. Ý nghĩa phương pháp và bài học kinh nghiệm	91
3.3.1. Ý nghĩa phương pháp	91
3.3.2. Bài học kinh nghiệm	92
Kết luận chương 3	92
PHẦN KẾT LUẬN	93

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

1.1. Vấn đề đổi mới phương pháp dạy học đặt ra trong thực tế với hai hình thức: Thay đổi phương pháp có tính toàn diện, triệt để; và cải tiến, đổi mới phương pháp từng phần trong công việc hàng ngày. Hiện nay, cùng với việc đổi mới chương trình và sách giáo khoa, việc thay đổi phương pháp có tính chiến lược về cơ bản đã xong. Nhưng việc cải tiến, đổi mới phương pháp từng phần vẫn luôn luôn đặt ra với mỗi giáo viên trong từng ngày lên lớp. Đề tài luận văn theo hướng đổi mới phương pháp trong công việc hàng ngày của giáo viên, mà mục tiêu cơ bản là đổi mới, cải tiến việc dạy học bằng việc ứng dụng công nghệ thông tin để khơi gợi sự chú ý, hứng thú của người học và nâng cao chất lượng dạy học của chương trình Ngữ Văn lớp 11 THPT trên địa bàn Tuyên Quang.

1.2. Môn Ngữ Văn với đặc thù vừa mang tính khoa học vừa mang tính nghệ thuật là một môn học rất hấp dẫn, lý thú, bổ ích, có khả năng giúp học sinh phát triển toàn diện về trí tuệ, nhân cách, tâm hồn. Thế nhưng thực tế hiện nay nhiều học sinh không thích học, các em học với tâm thế bị cưỡng ép, mang tính bắt buộc, đối phó. Vì vậy, việc đổi mới, cải tiến PPDH bộ môn có vai trò rất quan trọng, quyết định tới việc nâng cao chất lượng dạy học, giúp tạo hứng thú cho học sinh trong học tập. Chúng tôi cho rằng: “Ứng dụng Công nghệ thông tin trong việc sử dụng máy tính, máy chiếu, giáo án điện tử, video clip...” chính là một trong những giải pháp nhằm đổi mới PPDH đáp ứng yêu cầu trên.

1.3. Chương trình và SGK mới được xây dựng theo hướng tăng cường khả năng hoạt động của người học. Vì vậy việc ứng dụng công nghệ thông tin một cách linh hoạt, sáng tạo sẽ tạo được sự chú ý và hứng thú của học sinh. Đây sẽ là một hình thức dạy học tạo điều kiện giúp học sinh phát huy vai trò chủ động, tích cực, đáp ứng yêu cầu của một công dân trong thời kì hội nhập khu vực và thế giới của đất nước.

1.4. Do đặc trưng của bộ môn Ngữ văn (dài, trừu tượng...) nên việc giảng dạy Ngữ Văn trong trường THPT nếu giáo viên không có sự đổi mới, sẽ dễ dẫn đến

nhằm chán, giảm khả năng phân tích, cảm thụ văn học của học sinh. Do đó, muốn nâng cao chất lượng dạy học, tăng hứng thú cho học sinh trong khi tìm hiểu một số tác phẩm Ngữ văn, giáo viên nên ứng dụng công nghệ thông tin phục vụ cho giờ giảng để tăng sự hấp dẫn và làm mới mỗi giờ học .

1.5. Thực tế hiện nay cho thấy một số giáo viên Ngữ văn THPT còn chưa thực sự tích cực , chủ động, tìm tòi, sáng tạo, đổi mới phương pháp dạy học để nâng cao chất lượng mỗi giờ học . Điều này dễ khiến học sinh cảm thấy n ặng nề, không còn hứng thú đối với mỗi giờ Ngữ văn .

Với các lí do trên, chúng tôi chọn đề tài : **ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN ĐỂ NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG DẠY HỌC MỘT SỐ TÁC PHẨM VĂN CHƯƠNG TRONG CHƯƠNG TRÌNH NGỮ VĂN LỚP 11 Ở TRƯỜNG THPT TỈNH TUYÊN QUANG.**

2. Lịch sử vấn đề nghiên cứu

Trong thời đại ngày nay , đổi mới phương pháp giáo dục – đặc biệt là việc ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học là một vấn đề hết sức bức thiết nhằm phát triển tối đa khả năng tư duy , sáng tạo...cho học sinh , đáp ứng được yêu cầu giáo dục của thời đại . Đây là một vấn đề đang được các cấp , các ngành, các nước...trao đổi, tìm hiểu.

2.1. Một số nước trên thế giới

Trong thực tế, vấn đề “Ứng dụng công nghệ thông tin vào trong dạy học ” đã được các nhà khoa học trên thế giới – đặc biệt là ở các nước phát triển – quan tâm, nghiên cứu từ lâu .

Dựa theo những nghiên cứu mà luận văn của Ths.Nông Thị Mai tại Trung tâm học liệu Đại học Thái Nguyên ([http/ www lcr.tnu.edu.vn](http://www.lcr.tnu.edu.vn)) có thể thấy :

Từ năm 1985 các nước như Trung Quốc , Nhật Bản, Triều Tiên, Thái Lan, Xrilanca, Malaixia đã tổ chức các cuộc hội thảo về phần mềm dạy học tại Malaixia, tại đây các nước đã đưa ra tiêu chuẩn để đánh giá phần mềm gồm ba yếu tố : Đặt vấn đề, trình bày bài giảng và kỹ thuật lập trình .

Cũng từ năm 1984 tổ chức NSCU (National Software – Cordination Unit) được thành lập , cung cấp chương trình giáo dục máy tính cho các trường trung

học. Lúc này, các môn học đã có phần mềm dạy học như : Tiếng Anh, Âm nhạc, Toán, khoa học xã hội, Nghệ thuật, Khoa học tự nhiên....

Từ lâu, ở Nhật Bản – Máy tính được dùng làm công cụ để giáo viên trình bày kiến thức, rèn luyện kỹ năng, tiếp thu bài mới và giải quyết các vấn đề đặt ra trong tiết học. Nhật Bản đã khẳng định sử dụng máy tính trong dạy học, đặc biệt ở phổ thông đã có tác dụng kích thích sự hứng thú học tập của học sinh.

Ở Ấn Độ, tổ chức NCERT (National Council of Education Research and Training) ở New Dehli đã thực hiện đề án CLASS (Computer Literacy and Studies in School), đề án xem xét việc sử dụng máy tính để trợ giúp việc dạy học trong lớp, đồng thời quan tâm đến vai trò của máy tính như là một công cụ ưu việt, đánh dấu sự thay đổi có ý nghĩa về phương pháp luận dạy học.

Hiện nay, các nước trong khu vực như : Singapo, Thái Lan việc ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy cũng đã trở nên rất phổ biến.

2.2. Ở trong nước

Ở Việt Nam, việc ứng dụng Công nghệ thông tin vào dạy học cũng đang càng ngày càng nhận được nhiều sự quan tâm, đầu tư của các cấp, các ngành... Đã có nhiều công trình nghiên cứu, bàn luận về vấn đề này. “Một số vấn đề chung về đổi mới phương pháp dạy học ở trường THPT” của Bộ GD và ĐT (2010) đã đề cập đến việc “Tăng cường sử dụng phương tiện dạy học và công nghệ thông tin trong dạy học”. Nghị quyết 49/CP (4/8/1993) về “Phát triển Công nghệ thông tin” đã nhấn mạnh việc ứng dụng công nghệ thông tin vào trong dạy học là một việc làm cấp thiết, có vai trò quan trọng trong tiến trình đổi mới phương pháp dạy học của nước ta.

Riêng đối với bộ môn Ngữ văn, từ lâu một số nhà nghiên cứu đầu ngành cũng đã bàn đến vấn đề này. Giáo sư Phan Trọng Luận trong cuốn “Phương pháp dạy học văn” (Phan Trọng Luận (chủ biên), Trương Đình - NXB Đại học Sư phạm, 2007) có nói đến “Công nghệ thông tin với phương pháp giảng dạy các môn khoa học xã hội và nhân văn trong nhà trường” [43, tr. 39]; PGS.TS Nguyễn Huy Quát trong cuốn “Nghiên cứu văn học và đổi mới phương pháp dạy – học